

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

VELDY

Behovskartlegging blant storfeprodusenter for en plattform til samhandling for bedret dyrevelferd

31.05.24

Oppsummering av Prosjekt VELDY

VELDY - et pilotprosjekt for bedre velferd hos alle produksjonsdyr

Søkte Bærekraftfondet om midler høsten 2023

Opprinnelig søknadssum: **307.000**

Innvilget: **150.000**

Delmål:

- Kartlegge andre plattformer som kan knyttes til VELDY
- Intervjue brukere og interessenter (snevret inn til å gjelde storfeprodusenter)
- Teste ideer med brukere
- ~~Lage skisse til utvikling av VELDY~~
- ~~Lage prototype for plattformen~~

Formålet med VELDY er å kartlegge storfeprodusenters beslutningsprosesser og undersøke om det er et udekket behov blant produsentene for en digital plattform som kan fremme dyrevelferden ved å gi dem en enkel og trygg arena der de kan utveksle erfaring om tiltak de gjør for å bedre dyrevelferden.

Metode

Forundersøkelse

Det ble våren 2024 gjennomført samtaler med driftere av eksisterende plattformer: **Eana 360**, Animalia (**Dyrehelseportalen** og **Dyrevelferdsportalene**) og **Agrilogg**.

Alle virket positive til et samarbeid eller integrasjon av funksjoner med konseptet som ble presentert.

Undersøkellesdesign

For å være sikre at vi belyser oppgaven riktig, valgte vi å ta et steg tilbake og kartlegge behovene grundig, for så tenke løsning. Dette for å validere (hva er riktig ting å gjøre), for så deretter verifisere (gjør man det på riktig måte). Basert på dette ble det utformet et sett med undersøkelsesspørsmål og besluttet å bruke kvalitative metoder, gjennom intervjuer med storfeprodusenter for å belyse disse.

Undersøkelsesspørsmål

- Hvordan ser beslutningsprosessen til produsenten ut og hva påvirker denne?
- Hva legges i begrepet dyrevelferd og hva skal til for å fremme dette?
- Er det ønske og behov for en løsning/plattform for å dele erfaringer og inspirasjon rundt dyrevelferd?
- Og hvor er det best å gjøre dette? Egenutviklet plattform, sosiale medier...
- Hva skal til for at en slik plattform/kanal skal være levedyktig og bli en suksess?

Gjennomføring av intervjuer

Det ble gjennomført 11 intervjuer med storfeprodusenter om beslutningsgrunnlag og bruk av digitale plattformer. Det ble i tillegg intervjuet en veterinær og en moderator/eier av et facebook-forum for å belyse enkeltområder ytterligere.

Intervjuene ble gjennomført over videosamtale (n=7), alternativt over telefon (n=4), når førstnevnte ikke var mulig. Alle intervjuene ble gjennomført med en intervjuer i dialog med respondenten, og med minst en som tok notater underveis.

Gjennomføring av intervjuer

Intervjuene varte i 1-1,5t og ble utført som semistrukturerte intervjuer med utgangspunkt i en intervjuguide utformet av prosjektdeltagerne i forkant. (Se vedlegg). Intervjuet ble lagt opp til å kartlegge behov, før man testet idéer om en konkret løsning, for å minimere risikoen for at respondentenes svar ble farget av intervjuer. Man vurderte å lage skisser av løsningsforslag for å teste på respondentene, men ut i fra innsikten som ble hentet inn, ble det vurdert som lite hensiktsmessig for formålet.

Det ble gjennomført intervjuer fremt til at temaene var grundig nok belyst og nye intervjuer ikke ga ny innsikt.

Det også gjort en kvalitativ analyse av innhold og temaer på forum, åpne facebook-grupper og andre kanaler, underveis for å forstå formål og hvilket innhold som engasjerer brukerne.

Temaer i intervjuguiden

- Bakgrunn om driften
- Investeringer på gården og prosessen rundt disse
- Bruk av medier og kanaler
- Dyrevelferd og tiltak
- Test av idé og løsning

Rekruttering av deltagere

Ås, April 2024

Respondentene ble rekruttert på følgende måter:

- Forespørsel over telefon til produsenter som er kunder av Ambulatorisk klinikk NMBU (n=6)
- Oppfordring om å ta kontakt med prosjektet lagt ut på Facebook-gruppen «*Produksjonsdyrpraksis - Diskusjonsforum og erfaringsutveksling*» (n=5). Dette ble så videre delt videre av andre på andre Facebook-grupper.
- Direkte rekruttering til ekspertuttalelse (n=2, Forumadministrator og praktiserende veterinær)

Hei alle storfeprodusenter.

Har du et øyeblikk? Vi er interesserte i å snakke med deg som driver med storfeproduksjon (melk og/eller kjøtt) om drifta deres. Vi er forskere ved Veterinærhøgskolen som for tiden gjennomfører en undersøkelse med formål å finne ut hvordan storfeprodusenter fattar beslutninger i drifta, hvor de henter inspirasjon, og nytten av å samsnakke eller samhandle med andre produsenter. Vi trenger produsenter i ulike aldre, kjønn, interesser og driftsform.

Har du tid og lyst til å delta på et intervju med oss?

Intervjuene vil foregå digitalt i løpet av de kommende ukene, enten over videosamtale, eller på telefon (og er derfor forenelig med lange dager i traktor). Resultatene skal gi oss grunnlag for å avdekke behov for et verktøy som kan støtte deres beslutningstagning og gjøre en forskjell for en yrkesgruppe under hardt press.

Hvis du kunne tenke deg å dele dine meninger med oss må du ikke nøle med å ta kontakt. Send en epost til liza.miriam.cohen@nmbu.no eller en sms til 413 54 679.

Hilsen Camilla, Richard, Lars, Magnus og Miriam

Etter rekruttering ble gjort et utvalg av respondenter, for å sikre bredest mulig dekning og heterogenitet.

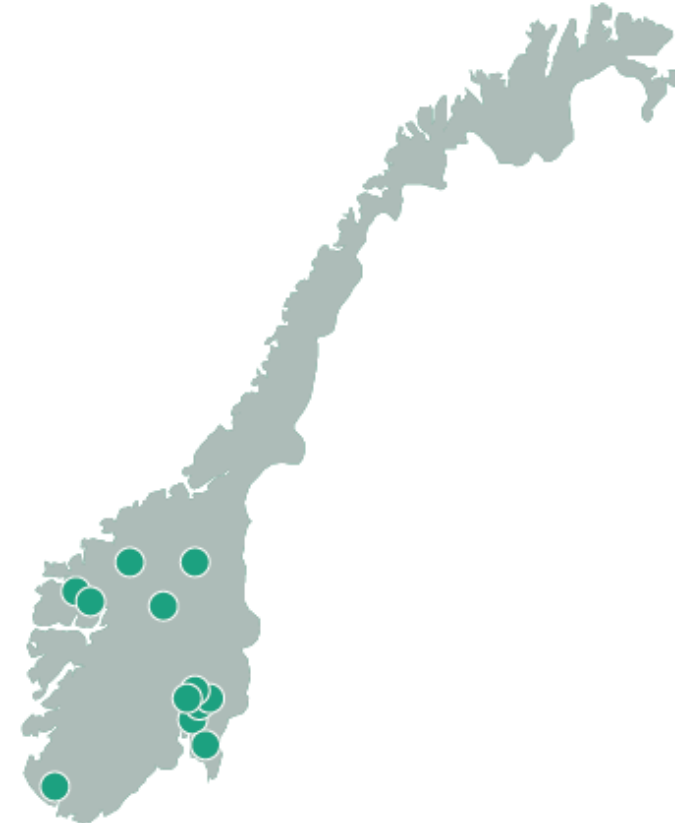
Om respondentene

11 storfeprodusenter + 2 eksperter

- 3 rene ammekuprodusenter
- 3 rene melkeprodusenter (selger kalv til liv)
- 5 med kombinert drift

Demografi:

- Disse består av 10 kommuner fordelt på 8 fylker
- 4 kvinner, 9 menn
- Alder 24-60 år
- Varierende utdanningsbakgrunn (grunnskole-universitet)
- To driftere/eiere av Facebook-grupper for produsenter

Analyse

- Det ble gjennomført en kort oppsummering av funnene i etterkant av hvert intervju.
- Funnene ble sammenfattet og presentert til resten av prosjektgruppen for å få en uavhengig vurdering, før konklusjon ble tatt.

Kanaler og medier

- Bruker du sosiale medier?
- Hvis?
- Hvordan tenker du dyrevelferden i Norge?
- Gjør du noen spesielle grep/tiltak på gården for å gjøre forholdene bedre for dyra?
- Er det noen tiltak du har vurdert, men ikke gjennomført?
 - Hvorfor/hvorfor ikke.
- Hvilke vurderinger gjør du når du skal vurdere tiltak?
 - Pålagt krav
 - Tid brukt
 - Kostnad
- Hvor henter du inspirasjon/får du ideene til løsningen fra?
- Hvis ikke gjort, hvor ville du undersøkt mer?
- Hvilke andre gårder/sammengjør du deg med?
- Hva skal til for at det er relevant å sammenligne seg med dem?
 - Hvor?
 - Hva?
 - Til hvem?
 - Hvor ofte?
 - Hvorfor/hvorfor ikke?

Kanaler som brukes

Verktøy digitale plattformer som brukes i forbindelse med driften

Andre medier

Dyrevelferd

- Hva legger du i begrepet dyrevelferd?
- Hvordan tenker du dyrevelferden er i Norge?
- Gjør du noen spesielle grep/tiltak på gården for å gjøre forholdene bedre for dyra?
- Er det noen tiltak du har vurdert, men ikke gjennomført?
 - Hvorfor/hvorfor ikke.
- Hvilke vurderinger gjør du når du skal vurdere tiltak?
 - Pålagt krav
 - Tid brukt
 - Kostnad
- Hvor henter du inspirasjon/får du ideene til løsningen fra?
- Hvis ikke gjort, hvor ville du undersøkt mer?
- Hvilke andre gårder/sammengjør du deg med?
- Hva skal til for at det er relevant å sammenligne seg med dem?

Tiltak som gjøres

Begrepet dyrevelferd

Hindre for at dyrevelferdstiltak blir implementert

Løsning

- Hva tenker du om å kunne diskutere løsninger i driftfasen med andre produsenter?
- Hvor ville du gjort dette?
- Hva tenker du om å kunne diskutere dyrevelferdsløsninger med forskere og rådgivere?
- Hva skal til for at det er relevant for deg og din drift?
- Hvilken type innhold vil gjøre det interessant for deg å delta på en plattform for utveksling av løsninger for å bedre drifta?
 - Kun diskusjonsforum
- Plattform som både skal muliggjøre diskusjon og utveksling av ideer til løsninger og som skal tilgjengeliggjøre ny forskning og korte ned veien mellom forskningsene og sluttbruker (produksjonen)
- Ått på dyrevelferdsportalen/hudrykontrollene (innlagging med produsentnummer)
- Ått på Agrilogg

Hva må til?

Hvilken kanal egner seg best?

Fordele

Ulemper

Er det nok å ha en redyndet kanal for dyrevelferd?

- Takk for deltagelse
- Har noen av medlems spørsmål?
- Har du noe du vil tilføye
- Er det andre vi bør snakke med?

Resultater

Produsentens beslutningsprosess

Endringer i drifta styres av

- **Må** (Motivasjon: funksjon eller krav)
- **Vil** (Motivasjon: effektivisering eller verdibasert)

Hva påvirker vurderingen

- **Økonomi** (den viktigste faktoren)
- **Praktiske betraktninger** (som at det gjør driften enklere, sparer tid, etc.)
- **Dyrevelferd** (hovedsaklig for de som er verdidrevet men også andre)

Produsentens beslutningsprosess

Produsentene har ingen omforent kilde, men en rekke måter å få inspirasjon og råd om nye investeringer og tiltak. Dette gjelder både for dyrevelferd og andre tiltak.

Kilder til inspirasjon og råd om løsninger

- Stiller spørsmål i lokale og nasjonale forum på Facebook
- Leter i gamle forumtråder, artikler eller YouTube
- Ser til bekjente og driftsbygninger i nærheten
- Tenker selv
- Rådfører seg med venner, bekjente, familie, mentorer
- Henter inn profesjonelle rådgivere
- Kontakter selgere
- Rådfører sin veterinær

Bruk av medier

Medier som respondentene rapporterte at de jevnlig brukte, og til hvilket formål.

- **Facebook:** mange ulike forum med ulik grad av spisset innhold
 - Eks. *Nettverk for kvinnelige bønder* (9.000 medlemmer)
 - Venner av norsk landbruk* (96.000 medlemmer)
 - Norsk melkeforum* (9.000 medlemmer)
 - LELY Melkerobot-Forum Norge* (2.000 medlemmer)
 - Ammeku* (15.000 medlemmer)
- kilde til nyheter, politiske og faglige diskusjoner, henting av andres erfaringer, tips og råd
- større grupper med mindre filter gir mindre verdi
- **YouTube:** demonstrasjoner av teknisk verktøy
- **Instagram:** underholdning, landbruksinfluensere, glansbilder
- **Buskap:** nyheter, fag, reportasjer til inspirasjon. Verdsatt av mange respondenter.

Tiltak for bedre dyrevelferd

Dyrevelferd er et begrep som mange sliter med å definere, og gjør det i så fall med konkrete forhold:

Tekniske ting

- Lys, ventilasjon, kløbørste, liggeplass
- Areal

Stell og rutiner

- Stabil fôrtilgang, kan gå ut som de vil
- Rene dyr, ren og tørr liggeplass
- Sosialisering, godt lynne

- Det som setter begrensninger på tiltak er ofte:
 - **Økonomi**
 - Tid
 - Interesse

Dyrevelferd = «jeg og dyra skal ha det bra»

Innstilling til plattform for å fremme dyrevelferd

- Positive til tiltak som skal fremme dyrevelferd
- Ønsker ikke «*enda en plattform*»
- Dyrevelferd er sårt område, ønsker ikke å være eksponert
- Vet i stor grad hvor de skal gå for å komme frem til relevante praktiske løsninger
- Må kunne fange «*de som trenger det mest*»
- **Ønsker uansett løsning deltakelse fra veterinærer og andre fagpersoner velkommen**

Ingen respondenter gir uttrykk for at de har et udekket behov

Suksesskriterier for en vellykket plattform

- Tydelig tilgangskontroll og aktiv moderering (Mindre grupper er lettere å forholde seg til)
- Vil kreve en drifter og moderator med eierskap til kanalen og sterkt engasjement (Ildskjel)
- Må dekke flere temaer enn dyrevelferd for å tiltrekke produsenter med ulikt verdigrunnlag
- Gjøre produsentene som spør om hjelp mindre utsatt (anonymisert)
- Søk og mulighet til å finne informasjon
- Funksjon eller struktur for å filtrere ut de det er aktuelt å sammenligne seg med. Kan være ulike kanaler/grupper.

Hvilken kanal egner seg best?

Kanal	Fordel	Ulempe
Eksisterende grupper og kanaler	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrar ikke til plattform overflod • Trenger ikke rekruttere brukere • Trenger ikke drifte systemet 	<ul style="list-style-type: none"> • Prisgitt de som drifter og modererer de eksisterende kanalene
Ny Facebook-gruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Kan være mer spisset mot dyrevelferd • Mer kontroll på tema/innhold 	<ul style="list-style-type: none"> • Uforutsigbarhet med Facebook som eier mtp medlemmer og det å nå ut • Krever mye engasjement og aktiv moderering • Rekruttering av medlemmer • Enda en kanal
Ny plattform	<ul style="list-style-type: none"> • Lettere å bygge god søkbar struktur 	<ul style="list-style-type: none"> • Krever mye utvikling • Kan fort bli enveis • Rekruttering av brukere (terskel med nytt system) • Enda en kanal

Vil respondentene ta det i bruk?

Basert på respondentenes svar ble det gjort en kvalitativ vurdering om de 1. ville tatt en slik løsning i bruk, og 2. vil de være i stand til eller ha motivasjon til å bidra med å skape innhold.

- 1. Ta det i bruk: 3 av 11**
- 2. Skape innhold: 3 av 11**

Andre undersøkte formater

Basert på innspill ble konseptet *Fjøs-skoler* med fysiske treff i mindre grupper ble presentert som alternativ for respondentene underveis i intervjuene

Erfaring og responsen på dette var:

- **Fordeler:** Veldig konkret, inspirerende
- **Ulemper:** For tidkrevende, vanskelig å lage grupper som er relevant å sammenligne seg med

Andre betraktninger

- Rådføring og inspirasjon fra andre bønder sees på som verdifullt av flere.
- Man fanger mest sannsynligvis ikke opp de som mest trenger det i en slik kanal. Det vil kreve andre tiltak.
- Veterinærer spiller en nøkkelrolle i å identifisere og starte tiltak som kan bedre dyrevelferd. Det virker som ser ut til å løse og sparre om problemstillinger som dette lokalt og har mindre behov for å snakke med nasjonalt. Dette er dog noe som kan undersøkes ytterligere.

Konklusjon og oppsummering

Konklusjon

- Det anbefales å ikke gå videre med utviklingen av egen en egen digital plattform med hensikt i å fremme dyrevelferd for produsenter, da ingen av respondentene gir uttrykk for at de har et udekket behov for en slik løsning.
- For at en slik løsning oppleves relevant, må den inneholde flere temaer ut over bare dyrevelferd og et eget forum/kanal vil kreve eierskap, engasjement, og ildsjeler for å drifte.
- Det finnes allerede flere og delvis slike forum i dag, men med ulik oppfattelse av hvor relevante de er.

Mulige videre arbeid

I stedet for å utvikle en egen kanal eller plattform, er det mer hensiktsmessig å benytte eksisterende forum og grupper til å teste ut som kanal for å spre relevant og inspirerende innhold relatert til dyrevelferd. Da med de begrensninger og risiko det kan medføre. Dersom dette skal testes ut er det særlig tre ting vi må tenke på:

- Bør samle flere funksjoner/eksisterende kilder til informasjon
 - Redusere plattform-/informasjonsoverbelastning
- Bør inneholde en funksjon for å belyse økonomisk insentiv
 - Økonomi er det hinderet for å implementere endringer
- Kan selve det å søke råd kobles opp mot en form for økonomisk kompensasjon (gratis faglig rådgivning)
 - Senke terskel for de som trenger det mest

Oppsummering av prosjektet

Måloppnåelse

- Vi har kartlagt flere eksisterende plattformer som kan knyttes til VELDY, og gjennom intervjuer med brukere og interessenter der vi blant annet har testet ut noen konkrete ideer undersøkt deres behov for en plattform som skal fremme dyrevelferd.

Erfaringer

- Storfeprodusenter er handlekraftige og gode på å finne praktiske løsninger
- Kildene til råd og hjelp er varierte
- Økonomi er en stor begrensning
- Det er vanskelig å lage et system som fanger de som trenger det mest

Hvordan har vi delt kunnskap

- Jevnlige prosjektmøter
- Avsluttende oppsummeringsmøte
- Nyhetssak i organisasjonen

